۲۹ جمادی الآخر ۱۳۲۷ — یکشنبه — ۵ اییول ۱۹۰۹

اقتصاد

نومر ۱۰
№ 10

بهاسی:
۱ یلغه ایکی صوم، یارتی یلغه بر صوم. نسخه‌سی یکرمی تین. خارجگه ایکی الوش اعلان سطری یکرمی بش تین.

Самара, Казанская ул. д. № 77 Контора редакцiи «ИКТИСАДЪ».
آدرس: Redaction IKTICAD SAMARA (RUSSIE)

تجارت، زراعت و صناعت‌دن هم قریه حاجتلرندن بحث ایدر آیلق مجله‌در.

استعمال

هر نرسه‌نی اشلمکدن مقصود و نتیجه آنی استعمالدر. هر تورلی مال استعمال ایدیلوب انساننگ حاجتلرینی دفع ایتمک ایچون اشلنه‌در. استعمال دیب نرسه‌نگ هیئتینی قالدروب آنگ صفتندن فائده‌لنمککه دیورلر. بویله فائده‌لنمک نرسه‌نگ مالیتینی بتورمک یاکه کیموتمک طریقی ایله اولور. یوقسه نرسه‌نی یوقدن خلق ایتمک بنده‌نگ اقتدارنده اولمدیقی کبی آنی اعدام ایتمک‌ده بنده‌نگ اقتدارنده دگلدر.

انساننگ تأثیری فقط نرسه‌لرنگ صورتلرینی آلشدرمقده یاکه آنلرنگ داخلی ترکیبلرینی آلشدرمقده غنه‌در.

انساننگ اشلمکی ایله حاجتکه یارارلق روشکه کتورلمش بر نرسه‌دن یارارلق صفتی یوقغه چغارلدقده اول نرسه استعمال ایدلگان حساب ایدیلور. آزوقلرنگ و یانا طورغان نرسه‌لرنگ استعمالی دفعة آنلرنگ ترکیبلرینگ بوزلمقینه سبب اولادر. بورط، بر کبی نرسه‌لرنگ استعمالی اوزاق مدت ایچنده آنلرنگ آقرنغنه کیمومکینه و توزمقینه سبب اولادر.

استعمال ایکی تورلی اولور. بری: استفاده طریقی اوزرینه، ایکنچیسی: استهلاک طریقی اوزرینه استعمالدر. بر نرسه‌نی یاکه بر نرسه‌گه ماده اولمق

اوزره استعمال ایتمك استفاده طریقی اوزره استعمال ایتمکدر. بر نرسه‌نی انسان اوزینڭ حاجتینی ادا ایتمك ایچون استعمال ایدوب آنی اشکه یارارلق روشدن چقارمقی استهلاك طریقی اوزره استعمال ایتمکدر.

استفاده طریقی اوزره استعمال فائده‌لی نرسه‌لرنڭ کوبایمکینه باعث بولدیغی ایچون آنڭ ترقیسی استقبال ایچون فائده‌لیدر. استهلاك طریقیله استعمال نرسه‌لرنڭ ایکنچی کره قایتماز روشده هلاك اولمقینه باعث اولدیغی ایچون آنڭ ترقیسی استقبال ایچون فائده‌لی دگلدر. بناء علیه بر ملتده یاکه مملکتده استفاده طریقیله استعمال ترقی تابسه آنڭ مسعودلگینه، اگر استهلاك طریقیله استعمال ترقی تابسه آنڭ بختسزلکینه حکم ایتمك ممکندر. ایشته حالمزنی موازنه ایچون بوده بر میزاندر.

استعمال ایله عمل آراسنده تیگزلك

خلقنڭ سعادتی ایچون آنلرنڭ اشلاگان اشلری ایله استعماللری آراسنده تیگزلك ضروردر. اگر استعمال عملدن آرتوق اولسه خلقنڭ قولنده اولغان نرسه‌لری بر وقت تمام بتوب عموما فقیر واضطرار ایچنده قالاچقلردر. اگر استعمال عملدن کم اولسه اشلانگان اشلرگه اورن تابولمایانچه ضایع قالدیغی کبی عملده اشسز قالوب اشلاگانلرینه‌ده بها آرزانلانوب اشچی صنف آراسنده فقر واحتیاج حکم سورمگه باشلایه‌چقدر. شونڭ ایچون دائما استعمال ایله عملنڭ تیگز طوتارغه اجتهاد ایتمك هامه‌نڭ سعادتنی استگان خلق ایچون مطلقا لازمدر.

ذاتا استعمال ایله عمل اوزلریده بر بریل تیگزلنمك ایچون سعی ایتمکده‌لردر. نرسه‌نڭ استعمالی کوب اولوب آڭا احتیاج معلوم اولسه آنی اشلاگوچیلر و بازارغه عرض ایدوچیلرده کوبایه‌در، یعنی استعمال آرتقان مقدارده عملده آرتادر. احتیاج مقدارنده عرض میدانغه کیلادر. بالعکس استعمالنڭ آزایمقی ایله اشچیلر اول نرسه‌نی اشلامکدن وبازارغه چغاروب عرض ایتمکدن توقتالادر، یعنی استعمال کیموگان مقدارده عملده کیمیدر. اقتصادده بونی استعمال ایله عمل آراسنده یاکه احتیاج ایله عرض آراسنده موازنه دیه تعبیر ایدیله‌در.

استعمال ایله عملنی موازنه‌گه ... رمك، صوکره اول موازنه‌نی صاق...

ایکی مشکل ایشلردندر. لکن نه قدر مشکل اولسه‌ده آنی رعایه ایتمک، بو ایکینی موازنه‌دن چغاراچق نرسه‌لردن صاقلانمق هر کم ایچون فرض درجه‌سنده لازمدر. آنینگ ایچون استعمال ایله عمل آراسنده موازنه کیتمک یا که حاجت اصلیه‌لرنینگ یتشماوینه یا که نرسه‌لرنینگ حاجتندن آرتوق ایشلانوب اوتمسزلکندن ناشی تجارت و صناعت ایشلرینه سکته کلوب عامه‌نینگ ضررلنمقینه سبب اولادر. شونینگ ایچون تکرار ایده‌مز عمل ایله استعمالنی طبیعی مقدارلرنده صاقلامق یالگز بر کشی ایچون دگل، بتون ملت ایچون لازمدر.

استعمال طریقی

عمل ایله استعمالنینگ موازنه‌سنده استعمال طریقینینگ کوب دخلی واردر. اگرده قولده وار نرسه‌لر احتیاط طریقیله استعمال و صرف ایدلسه‌لر عمل ایله استعمالنینگ موازنه‌سینه ضرر کلماسکه ممکندر. اگر قولده وار نرسه‌لر اسراف طریقیله استعمال و صرف ایدلسه‌لر مذکور ایکیسینینگ موازنه‌سینه اولوغ ضرر کله‌چکدر.

نرسه‌لر احتیاط طریقیله استعمال ایدلدکده یالگز استعمال وقتنده ملاحظه ایدلمایینچه استقبالنی یخشی ملاحظه ایدیلور هم هر بر احتیاجنی ممکن قدر آز بر نرسه ایله دفع ایدرگه اجتهاد ایدیلور. فائده‌لی نرسه‌لرنینگ بارچه‌سی دقت ایله صاقلانوب آندن کوربلورگه ممکن فائده‌لرنینگ بارچه‌سندن استفاده ایدیلور. اوشبو طریقه استعمالنی احتیاط ایله استعمال دیورلر. احتیاطلیلق اگر صارانلق طرفینه چقماز ایسه خواجه‌سینه اولغان فائده‌لرندن قطع نظر ایله بتون خلقنینگ معیشتینه‌ده گوزل تأثیر ایته‌در. احتیاطچیلر آرقاسنده ملتنینگ سرمایه‌سی کوبایه‌در. سرمایه‌نینگ آرتوق قوشلمقی ایله تجارت و صناعت قوت آلادر. بونینگ سایه‌سنده عملگه‌ده ایش تابوله‌در.

اسراف ایسه بونینگ خلافنچه‌در. اسراف دیب عبث یرگه خرج ایتمکنی ایتورلر. اسراف ایکی قسمدر. برنچیسی: مالنی فائده ویرمز روشده ضایع ایتمکدر. ایکنچیسی: مالنی تیوش اولمغان یرگه صرف ایتمک یا که تیوش اولغان یرینه کرکندن آرتوق صرف ایتمکدر. اورمانلرنی یاندرمق، یاراقلی نرسه‌لرنی صوغه آغزمق، اوتقه طاشلامق، یمشلرنی وایگونلرنی جیمایینچه قالدروب چریتمک، حیوانلرنی آچلقده قالدروب هلاک ایتمک، وار نرسه‌لرنی صاقلاوینده کمچیلک ایتوب اشدن چغارمق، اواق توباک توگلگان و ساچولغانلرغه التفاتسزلق کبیلر برنچی قسم اسرافلردندر.

آقچه‌نی ایچکی وتونون کبی ضررلی شیلـرگه و عموما معصیت اورنلرینه ویرمك ، امام اولمق و پراوبتل اولمق ایچون تورلی برلرگه رشوتلر ویرمك ، آز بر مصارف ایله قوتلورغه ممکن برده کوب مصارف طوتمق ، بر کون ایچنده ارچ دورت و قرق مرتبه آشامق ، چیکرتکه کبی آولنگ بر قریندن توشوب ایکنچی قرینه قدر برتوب چقوچیلر ایچون کوب مصارف طوتمق ، عموما مجلس و طوی اسرافاری و تکلفلری ایچون مال صرف ایتمك کبیلر ایکنچی قسم اسرافلردندر .

اسرافدن یالگز اسراف ایدوچی گه‌گنه دگل، بلکه بتون خلقنك سعادتینه ضرر کلمکده‌در . اسـراف آرقاسنده سرمایه‌لر اشدن آلونه‌در . کوب اشلر طوقتالوب اشچیلر اشسز قالورغه مجبور اوله‌در . اشسزلـر آراسنده رقابت حاصل اولوب اش بهـاسینك توشمکینه سبب اولادر . صوگره اسرافنك ترقیسی استعمالنك طریقی اوزرینه استعمالنگ ترقیسی دیمك اولدقندن ملتنگ استقبالی ایچون بیك ضررلیدر .

بعضیلر اسراف و تـکلف مالـنگ بایلر کیسه‌سندن چقوب فقیرلر کیسه‌سینه کرمکینه سبب اولادر، بناءً علیه، اسراف و تـکلف اسرافچیلرنگ اوزلری ایچون ضررلی اولسه‌ده عموم خلقنگ سعادتی ایچون فائده‌لیدر ، دیورلـر . بو فکر خطادر ، زیره اسرافنك کوب نوعلری مالنگ قایتماز روشده هـلاك اولمقینه سبب اولدقلرندن مـالنگ بر کیسه‌دن ایکنچی کیسه‌گه کوچمکینه آنگ هیچ بر فائده‌سی یوقدر . قرداشلرمزنك اورما-نلری یانمقدن، پچانلری چریمکدن هیچ کمگه مادی بر فائده کلمادیکی معلومدر.

صوگره اسراف و تکلف نرسه‌لری برابرنده اشچیلرگه بر قدر پاره‌لـر صرف ایدلسه‌ده بو اش فقط اشچیلرنی حاجت اصلیه‌لر ایـله شغللنمکدن آلوب تکلف نرسه‌لری ایله شغللنمکـگه توشمق اولدقندن اوشانداق حاجـت اصلیه گه کیته‌چك ماده‌لرنی تکلفات ایچون صرف ایتدرمك اولدقندن عامه‌نك سعادتی‌ایچون ضررغه باشقه هیچ بر نرسه ویرمیدر . خصوصا روسیه مسلمانلری کبی حاجـت اصلیه‌لریده تأمین ایدلمه‌مش قوم آرا-سنده اسرافنك ترقی تابمقی بیك ضرر لیدر . زیره هر بر تکلف ایچون صرف ایدلـگان پاره مسلمانلر کیسه‌سینه دگل، اجنبیلر کیسه‌سینه کیتمکده‌در . بو ایسه مسلمانلر قولنده وارلی ، بولی اولغان بایاقنك اجنبیلرگه آوشمقی دیمکدر . بناءً علیه بو مسئله‌گه مسلمانلرنك زیاده سبل دقت ایتمکلری لازمدر .

اسرافنڭ سببلری

اسرافنڭ نوعلری کوب اولدیغی کبی سببلریده کوبدر. جمله‌دن بری سفاهتدر. یعنی عقلده اولغان ضعیفلك و یگللکدر. مالنی کسبسز و مشقتسز تابوچی مسرفلرگه ایبداش و رفیق اولمق کبیلر اسرافقه باعث اولغان نرسه‌لر جمله‌سندندر. اخلاق علماسی بو سببنڭ کوبراك بای بالالرنده اولدقینی اثبات ایتمشلردر. بای بالالرینڭ تیکره‌لرنده آنلرنی، جملی تعظیملر ایله آلداب یولداب ایبداش اولوب ماللرنی صرف ایدرگه اورنلر کورساتوچیلر کوب اولالر ایمش. شونڭ ایچون بایلرنڭ بالالرینی صناب قارامقلری لازمدر. سفاهلری معلوم اولدقده «سن رشد» که یتما‌ینچه طوروب آنلر قولینه مال ویرمك تیوش دگلدر. صوڭره آنلرنی یمان ایبداشلردن آیروب اشلکلی کشیلر یاننده اشکه اوگراتمك لازمدر. سفیهلرنڭ ماللرینه آپیکون تعیین ایتدرمکده ممکندر. بو اش هم شرعده هم قانونده مقبولدر.

اسراف سببلرندن ایکنچیسی: اسرافنڭ حقیقتینی بلمادکدن اسرافنی یومارتلق ایله التباس ایتمکدر. سنة طوبلرنده و نکاح مجلسلرنده اولغان تکلف و اسرافلر بو بابدندر. بناء علیه خلقغه اسرافنی درست آڭلاتمق ایچون عوام تلنده رساله‌لر نشر ایتمك تیوشلیدر.

اوچونچیسی: یالقاولقدر. اورمانلقنی برگه ایلاندرگانده کیسودن ایرنوب آڭا اوت تورتمك، قرده‌غی پچانلرنی چابوب جیودن آغرسنوب قرده چریتمك کبیلر بو بابداندر. یالقاولر تری‌ڭولك اولدقلری ایچون بو بابده بر تدبیر ایتمکده مشکلدر. مگر اشلکلی کشیلر ایله اختلاط ایتدرمکنڭ فائده‌سی وارلغی مشهوردر.

دورتنچیسی: نفسڭ اولغان ضعفلك دره بونی «یالغان حیا» دیبده آتالادر. کوب خلقنڭ اورنسز اسرافلرینی کوردکنده اویالوب آڭا اشتراك ایتمك بو بابداندر. کشی‌دن قالماز ایچون قرضغه چومغان کشیلرنی قریه‌لرده کوب کورمك ممکندر.

بشنچیسی؛ دینگه التفاتسزلقدر. تورلی حراملرغه مال قزغانمامق بو بابداندر. بونڭ علاجی خلقغه دینی تربیه ویرمکدن عبارتدر. خلقده دینی تربیه کامل اولسه ریا وسمعه ایچون اسرافده بته‌چکدر.

اسراف یالڭز مالده‌غنه اولمای وقتده، کوچده و استعدادده دخی واردر. وقتنی تعطیل اوتکارمك، وقتنڭ اسراف و تضییع اولدیقی کبی، برکونلك اشنی ایکی کون اشلمکده‌ده اسرافدر: بونده اسراف ایدلگان نرسه وقتدر.

اوشانداق بش کشینك بر کونلك اشنی بر کون مدتنده اون کشی ایل اشلامك ده اسرافدر. مگر بونك اسراف اولغان نرسه وقت دگل، کوچدر. زور اشلرگه استعدادلی بر کشینی توبان اشلر ایله مشغول ایتمك آنك استعدادینی اسراف ایتمکدر. مثلا معلملك ایده بیله چك بر کشینی استورژلقده خدمت ایتدرمك آنك استعدادینی تقدیر ایتمه‌مکدر. بوکا راضی اولغان معلم اوزینك استعدادینی اسراف ایدر. بونلرنك بارچه‌سینه سبب جناب تعالی‌نك نعمتلرینه قیمة تقدیر ایتمه‌مکدر. بناءً علیه بارچه‌سی حقنده انسان مسئول اوله‌چقدر.

دلنچیلك و اسلام (*)

دلنچیلکنی واحتیاجنی اصلندن کسمك توغروسنده اسلامنك قاعده‌لرندن بعضیلری اوتکانده بیان ایدلمش ایدی. اسلامنك رکنلرندن اولغان زکوة وعشرنك مشروع اولمقیده دفع حاجت فقیر ایچون اولدیقی اصول کتابلرنده مشهوردر.

اسلام، هر تورلی احتمالاتنی نظرده طوتوب هر قایو ماده‌ده اوزینه مناسبینی مشروع ایتمشدر. بناءً علیه اسلامنك دلنچیلك که رخصت ویرگان ماده‌لری ده واردر. لکن صوك درجه ضرورة واحتیاج وقتنده هم بشقه تدبیرلر فائده ویرمگان صورتلرده‌در. طبیعی بویله صورتلرده سوألگه بشقه یول قالمیدر. شونك ایچون حقیقی محتاجلرغه بشقه تدبیرلر فائده ایتمگانده سائلچیلك ایتمك رخصتدر. لکن بویله سائلچیلرنی هر برده شفقت ایله قارشولاب تیزلکده حاجتنی ادا ایدوب سعادتلرینه سبب اولمق اسلامچه ایك مطلوب شیلردندر. شونك ایچون سائلنی محروم ایتمك وآنی نهر ایتمك یعنی ایشوکدن اورشوب ییرمك اسلامده مذموم صفتلر جمله‌سندن یعنی شفقتسزلك وانسانیتسزلکدن حساب ایدلمشدر.

افندیمز علیه السلامنك قبیصه‌گه اولغان سوزینی حدیث علماسی اوشبو مثالده نقل ایتمشلر: افندیمز علیه السلام دیور: یا قبیصه سوأل بالکز اوشبو اوچ شینك بری ایچون گنه حلال اولور: ۱- برابر اصلاح ذات بین ایدوب دیة تولارگه کفیل اولمش ایسه آکا شوکا ایرشکانچه سوأل ایتمك حلال اولور. صوکره توقطالمق شرطی ایله. ۲ - بر ایرگه آفت ایرشوب بتون مالنی بوتقغه چغارسه، یعنی هلاك ایتسه، آکا ایسانلکینی صاقلار قدرلی سوأل حلال

(*) بیدنچی نومردن مابعد

اولور . ۳ - برابر فقیرلنوب قومینك عقللی کشیلرندن اوچ کشی آنك فقیر - لندکینی اثبات ایتسه‌لر یعنی شهادة ویر- سه‌لر آنگا ترکلـکینی محافظه ایـدر قدرلی سؤال حلال اولور . بونگا بشقه سؤاللر یا قبیصه حرامدر . آنی آشاغان ایه‌سی حرام آشار . » (مشکوة باب من لاتحل له المسئلة)

افندیمز علیه السلامدن بو بابده منقول اولغان سوزلر بارچه‌سی بر مثالك در . شونك ایچون سائلچیلرنی ، تفتیش ایدوب حقلیسنی حقسزندن آیرمق ، حقلیسینه عمومی شفقت کوسترمك تیوشدر . شونک ایچونده عثمانلی مبعوثان مجلسی ایـك باطلاب سرسری نظامنامه سینی قاراب تصدیق ایتدی . آنلرنك ترقی‌گه اقتصادی جهتلرینی اصلاحدن باشلامقلری شایان دقتدر .

بزم بو عصرمزده مسلمانلر آراسنده حقلی و حقسز دلنچیلك پك ترقی ایتمشدر . دلنچیلك ایکی طابشلی کسبلردن صانالوب وارمقده‌در . بونگا کوب کشیلر کرشدکلری کبی اجراسنده ده کوب مهارتلر کورلمکده در . کوب کشیلر دلنچیلك ایچون کوب مصرفلر طوتالار . مملکتدن مملکتکه ، شهر دن شهرگه پاراخودلر و تیمر یوللاری ایله گیزه‌لر ، ایکاو ، اوچاو شرکت و قامپانیا اولالر . بشقه کسبلرده اولدیقی کبی بونده ده حیله‌لر ، یالغانلر قاطناشمقده‌در .

معلومدرکه بزم روسیه مسلمانلرنده مسکینلرگه شفقت ، دینداشلرگه محبت ، دینکه حرمت وهر نورلی خیراتکه میل کبی بخشی اخلاقلر واردر . دلنچیلر بونلر- نك بارچه‌سندن استفاده ایته‌لر . شونك ایچون بعضیلری : یوق نرسه‌لرمنی آلدردم ، تالاندم ، سورگونگه وارام ، یاندم دیمك کبی سوزلر ایله مسکینلك اظهار ایته‌لر . بعض بر عثمانلیچه بلوچیلر « ترکلرمز ، روسیه ده قرداشلرمزنی زیارة قصدیله چقدق فلان وفلان » دیه پاسپورتلرینی کورساتوب قرداشلك صاتالر . بعضیلر : اسلامیت قبول ایته م یا که ایتدم ، دیه و بعضیلری ده فلانجه زیـارتکه وارام ، دیـه دینداراق کورسانه‌لر . بونلر بارچه‌سی پاره قازانمق ایچون حیله‌لردر . کوب یرلرده بونلرغه مسجدلرده آقچه‌لر جیناب ویره‌لر . بونك ایله بویله اشلر- نك کوبایمکینه سبب اولالر . طبیعی ویروچیلر گوزل نیت ایله ویره‌لر . لـکن شول قدرسی آیانچدرکه ، بونلر قولینه ویرلمش آقچه‌لرنك ایك کوب قسمی پاراخود و تیمر یول فاصله‌لرینه ، نومره خواجه‌لرینه کیدوب بتمکده‌در . بونك ایله بونلر فقط پاره نك اسـلام

کیسه‌سندن چغوب اجنبیلر کیسه سینه کتمکینه گنه سبب اولمقده‌لردر. صوگره شول برنك اوزینگ حقیقی محتاجلری وار ایکان چیتدن کلگان آلداقچیلرغه پاره توپلاب ویرمك تأویلنی قابل اولمغان بر اش حساب ایدلمکده‌در. دلنچیلکنی بتورمك ایچون ایکی

یکمل طریق: هر بر اوزینگ حقیقی محتاجلرینگ قوامینی تأمین ایدوب حقسز دلنچیلرگه دلنچیلکگه ایرك ویرممکدر، قسقه چه‌سی: هر قریه اوزینك دلنچیلرندن مسئول اولمقدر. خلقنگ سعادتینی استکان هرکم بوکا سعی ایتمك واجبدر.

« م. فاتح المرتضی. »

تجارت

اسلام تجارتی و اجنبیلر

یاپونیاده الك اول تجارت خارجیه‌گه مساعده ایدلگان زمانده آوروپالولر بر قدر ایسکرگان، چریگان، بازاری اولماغان طاوارلرنی کوتوب آنلرنك جهالتلرندن استفاده ایتمشلر ایدی. لکن بوکا قارشو یاپونلرده آوروپالولرغه بهاسی کیم اولغان بقه‌ك و بقه‌ك قوزه‌لرینی قیمت حق ایله صاتدیلر. بز مسلمانلرده شول کملردن آلدانه‌مز، لکن بوکا همان توشندکمز یوقدر.

بزلر بتون دنیاده‌غی ملتلرنگ ترقیلرینی وسعادتلرینی انسانیتمز مقتضاسنچه تلاسکده لکن روسیه وطنمز، ترکیه، ایران وافغان خلقی ملتداشلرمز اولمق مناسبتیله بشقه‌لرغه نسبةً بونلرنك آرتوغراق مترقی وآرتوغراق مسعود اولمقلرینی تیلمز هم اوشبو دورت حکومت آراسنده سیاسی، اقتصادی مناسبتلر وجودکه کیلوینه چن کوکلدن آرزوایتمز. زیره بو مملکتلرده بزم روسیه مالینه‌ده بازارلر واردر. روسیه‌لولر عثمانلی وایران قاپیتالیستلری

ایله برلشوب اش کوره باشلاسالر گوزل
اولور ایدی.

شونی خاطرلامالیدرکه: روسیه نڭ
دینگز تجارتی ترکیه قولنده در. ترکیه
حکومتی بوغازلره مالکدر. ترکیه نڭ
دانیمارقه ایله متفق اولوب اش کورماو-
ی روسیه نڭ بالطیق تجارتی ایچون فائده
لیدر. روسیه نڭ تجارتینه ایڭ آچق
یوللر قاره دینگز ایله بالطیق دینگزی در.
بناءً علیه لالاند، سیلاند، فیومه آطه -
لرینڭ اهمیتی ده فوق العاده در.

کرك سیاست وکرك اقتصاد جهتندن
روسیه ایله ترکیه نڭ ابدی دوست
یشاملری ضروردر. بوکاده اجنبیلردن
زیاده مسلمانلرنڭ اجتهاد ایتمکلری
لازم در. « ا. بکمییف. »

اداره: - روسیه ایله ترکیه
آراسنده تجارتنڭ قوتلانمکی البته مطلو-
بدر. ترکیه ایله تجارت ایچون قزانده
مسلمان بایلری طرفندن بر شرکت
اویوشمقده ایمش. وجودکه چفار ایسه
بو بابداغی شرافتنی قزانلیلر قزانه -
چقلردر.

فائده لی کیگاشلر

یاکا اش آچارغه تلاگان کشیلر
ایچون آلدان بلوب وقتنده رعایه ایتمکی
تیوش اولغان بر نیچه اشلر واردر.
خاطرده طوتمق آنسات اولسون ایچون
اوشبونده جمع ایدرگه موافق کوردك:

۱ نچی: اشنی آچغانچه‌غه قدر بر
قدر آلوچیلر حاضرلامك تیوشدر. بونڭ
ایچون اشنڭ فایده، قایچان آچیله چغینی
بر نیچه آیلر آلدان اعلان ایدوب
آلوچیلرغه بر قدر رغایه‌لر اولاچغینی
وعده ایتمك یته‌در، دیلر. بویله ایتکانده
خلق قزینوب اشنڭ قایچان آچیله -
چغینی کوتوب طورغانغه کوره
اشنڭ آچلغان وقتینه بر قدر آلوچیلر
حاضرلانگان حکمنده اولادر. مگر وعده
ایتکان وقتده آلدان اویلاب وعده‌ده
طوررغه ممکن اولغان فرصه‌لرنی وعده
ایتمك صوڭندن وعدارنی تمامیله برینه
یتکرمك تیوش اولادر.

۲ نچی: اش قیلورغه کلگان کشیلر
نڭ باشده تمام کوڭللرنی تابوب اوزینه
محبت ایتدرمك یعنی کشینی ایلاشدرمك
تیوشدر. کوب کشیلر باشده آلوچیلرنی
التفاتسزلق ایدوب خلقنی بیزدرولر.
آلوچیلرغه یخشی تل و آچق یوزنی هم

آزماز رعایه‌نی هیچ وقت آیاماسقه تیوشلیدر.

۳نچی: صاتوچیلر هم آلوچیلر آراسنده بلوش طانشلارن ممکن قدر کوبایتمك بونلر آراسنده یخشیلق ایله اسم چقارمق تیوشدر. بونك ایچون وعده‌ده طوروچان اولمق، اشنی بر ینه یتکروب اعتبار ایله اشلامك یته‌در.

٤نچی: سرمایه‌نی ممکن قدر بتون صاقلارغه اجتهاد ایدرگه تیوشدر. بونك ایچون قرضغه ویرگان آلوچیلرنك حاللرنی اعتبار ایدرگه هر قایوسینه اوزلری ویرگان طابشدن آرتوق بورچ ویرماسکه تیوشلی اولادر. بو تقدیرده بورچلر بوغالسه‌ده رأس مالغه ضرر کلمایبچه فقط طابشغه‌غنه ضرر کله‌در.

۵نچی: هرتورلی طاوارلرنی بوزلودن صاقلامق روشینی بلمك هم یخشی صاقلامق تیوش اولادر. نچار مالنی یخشی بهاسندن هیچ وقت صاتماسقه تیوشلیدر. زیره فیر مالرنك شهرتی کوبراك طاوارلرینك یخشیلغی آرقاسنده اولادر.

٦نچی: فیرمانك شهرتینه طرشمق تیوشدر. بوکا هر نرسه‌دن آرتوق اجتهاد کرك، اشنی ایك اوّل اورامنده، صوکره شهرنده، صوکره مملکتنده، صوکره چیت مملکتلرده شهرت تابدرمق تیوشدر. فیرمالرنك بتون اشلری شهرتلری آرقاسنده‌در. مگر یخشیلق ایله شهرت لازمدر. کوب وقت فیر مالر قیمت بهالر ایله صاتیلوب بوریدر.

تجارت بابنده بلوب رعایه قیلورغه تیوشلی نرسه‌لر کوب ایسه‌ده، اوشبو آلطی قاعده رعایه ایدلگانده اشنك بر قدر تأمین ایدلمش بولدن واراچغی امیدلی اولغانغه کوره بو قدر ایله اکتفا ایدلدی.

طاوارلرغه حروفات قویمق اصولی

تجارت ماللرینك بهالرینی خاطرده طوتمق قیون اولغان ماده‌لرده آنلرنك اوستلرینه آلنغان یاکه صاتیله‌چق بهالرینی یازغان کاغدلر تاغالر. لکن بهالرینی آلوچیلردن یاشرون طوتمق مقصود اولغانده آنلرنی رقم ایله یازمایبچه حروفات ایله یازالار. تجارت عالمنده بونی « میتکا » دیه تعبیر ایدیله‌در.

اسلام عالمنده رقملر اورنینه ابجده مذکور حرفلرنی استعمال ایتمك قاعده‌سی کوبدن واردر. لکن بو قاعده کوب کشیلرگه معلوم اولغانلقدن تجارتده

میتکا اورنینه استعمال ایدلمک ایچون آرتوق موافق دگلدر.

میتکا قویمق ایچون انك یخشی طریق اوشبودر: الفبا حرفلرندن اوزلری تلاگان اون حرفنی آلوب بر یرگه یازالار. مثلا اوشبو روشده: ب، ز، د، ه، ق، ل، م، و، ا، ر، صوگره بونلر آستینه بر صزق صزالارده هر بر حرف آستینه بردن باشلاب صفرغه قدر رقملرنی ترتیبی ایله یازوب چقالر. مثلا اوشبو طریقه:

ب	ز	د	ه	ق	ل	م	و	ا	ر
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۰

یازالار. بو یازوده هر حرف اوزی طوغروسنده اولغان رقمگه حساب ایدیلدر. بونی سوداگیر قوین دفترینه یازوب آلغاچ آنگا قایسی حرف قایسی رقمگه بورگاننی بلمك قیون دگلدر. بو حرفلردن ترتیبی ایله بر جمله یاصاب حفظ ایدلسه اونوتماز ایچون یکل اولادر. مثلا: مذکور حرفلرنی «بزده قلم وار» صورتنده جمله یاصاب حفظ ایتمك ممکندر.

بو تقدیرده بومالنك آرشینی دورت صوم ایللی تین دیمك مقصود اولغانده آنگا مذکور حرفلردن آلوب اوشبو (ر، ق، ه) روشده حروفات قویلدر: ۳۷۲ دیگاننی «ز، م، د» صورتنده قویلدر. بو اصول هم قسقه هم آچیق هم مجربدر.

قونصولخانه

خارجی تجارتنی ترقی ایتدرمك ایچون ایك اهمیتلی واسطه‌لرنك بری بده: قونصولخانه‌لردر. قونصول، دیب حکومت طرفندن ایکنچی بر مملکتده حکومتنك تجارت فائده‌لرینی کوزاتمك ایچون تعیین ایدلگان ذاتلرغه، دیورلر.

قونصولخانه‌لر قرون وسطی‌ده ایك الك وینیتسیالولرده ظهور ایتمشدر. آندن کوره کوره آوروپانك باشقه تجارت شهرلریده قونصوللر تعیین ایته باشلادیلر. باشده قونصوللر تجارت اشلرنك وجنایت اشلرنده اوزلرینك وطنداشلرینه حکم ایدوچی حاکملر ایدیلر؛ جنایتلرنی تفتیش ایدوب نزاعلرنی آیروب طورالر ایدی. حاکملك صفتیله برابر قونصوللر تدریجا وکیللك صفتنی‌ده حاصل ایتدیلر. قایو مملکتد اولسه‌لر شول مملکتده اوزینی تعیین ایتکان حکومتنك فائده‌سینی قارادیلر آنلرنك فائده‌لرینه وامتیازلرینه ضر کیلگان ماده‌لرده تضمینات ایله تکلیف ایتدیلر. خصوصا شرقده اسلام مملکتل نده تعیین ایدلگان قونصوللر کبك حقوقلر مالك ایدیلر. اول طرفلرده قونصوللرنك

حاکملك هم وکیللك صفتلری بو کونده تورلی تورکتاتلر و معاهده‌لر بوینچه تأمین ایدیلوب صاقلانمقده‌در .

آوروپانڭ مدنی طرفلرنده ایسه قونصوللر ۱۶ نچی عصر میلادی‌دن بیرلی تدریجا وکیللك صفتلرینی و حاکملك قوتلرینی غائب ایتمکده‌لردر . آنلر فقط تجارة فائده‌لرینی کوزاتوچی عادی تجارة آغینتلری حکمنده‌گنه قالمشلردر . مگر بونلرنڭ تجارت ایچون الوغ خدمتلری کورلمکده‌در . قونصولخانه‌لرنڭ تجارت ایچون اهمیتی نه قدر اولدیغنی هربرده آنلر اوستینه یوکلاتلمش وظیفه‌لردن آڭلامق ممکندر .

قونصوللر هرشیدن الك طوردقلری مملکتڭ آنلر ایله حکومتلری آراسنده اولغان تجارت معاهده‌لرینڭ هم ناویغاتسیه (یول یورمك) معاهده‌لرینڭ رعایه ایدلمکینه دقت ایده‌لر . بو معاهده‌لر بوینچه وطنداشلری فائده‌سینه تأمین ایدلمش حقوقلرنڭ بارچه‌سی ایله آنلرنڭ فائده‌لنمکلرینه اجتهاد ایده‌لر .

صوڭره وطندن اجنبی پوربلرینه کیتکان تجارت کارابلرینه نظارت ایدوب تجارت کرابلرنده چقغان نزاعلرنی فصل ایده‌لر . کارابلرغه هلاکت کلگان تقدیرده آنلرده اولغان کشیلرنی وطاوارلرنی قوتقارورغه اجتهاد وتدبیرلر ایتمك قونصللر وظیفه‌سیدر . دخی قونصللر چیت مملکتده آتالری وفات ایدوب یتیم قالغان بالالرغه وقتی آیبکون هم ولی حساب ایدیله‌در . شونڭ ایچون آنلرنڭ میراثلرینی صاقلامق طوغروسنده اجتهاد ایده‌لر .

وطنداشلری طرفندن اجرا ایدلمش آقتاودگاورلرنڭ قانونغه موافق اولدیغنی وآنلرنڭ پاسپورط اشلرینی هر وقت قونصوللر قاریدر . اوز اختیارلری ایله تلاب کلگان نزاعچیلر آراسنده حکم اولوب نزاعلرنی آنلر فصل ایده‌در .

قونصوللرنڭ ایك اهمیتلی وظیفه‌لری : طوردقلری یرلرنده تجارتنڭ حالنی وکیدشنی تفتیش ایدوب حکومتینی آندان خبردار ایدوب طورمقلریدر . کیلگان ، کیتکان کرابلر ، کرگان وچقغان طاوارلر توغروسنده ، عموما تجارتکه دائر واقعه‌لر توغروسنده جدوللر یاصاب حکومتینه حساب ویرمك قونصللرنڭ بورچیدر . آنلر بونی دائما اجرا ایدوب طورالار . شونڭ ایله آنلر خارجی تجارتنڭ آلغه کیتمکینه کوب خدمتلر ایته‌لر . بناء علیه قونصللرنڭ خبرلرینی ایشته طورمق مملکتلر ایله اش قیلوچیلر ایچون لازمدر .

قونصول خبرلری

اسمیرنده اولغان آمریقا قونصولی حکومتینه معلوم ایته‌در: ترکیه‌ده آوروپا کیمی ترقی ایتکانگه کوره اسمیرنده حاضر کیملر ایله تجارت قوتلنمکده در. ایرلر کیمی اوطوز روبله‌گه قدر کیته‌در. اوشانداق تیری خصوصا آیاق کیملری ایچون اولغانی کوب اوتادر.

— ریم ده اولغان روس قونصولی نك خبرینه کوره: بعض ایتالیان فبرمه‌لری اونکان بل زلزله‌دن هلاك اولمش شهر وقریه‌لرنی یاکارتمق ایچون بیك کوب آغاچ ماده‌لری کرك اولاچقینی ملاحظه ایدوب روسیه نك اورمان سواگیرلری ایله مخابره ایدرگه تلیلر ایمش. صوگره ایتالیاده تیمر یوللر بناسی ایچون لازم ماده‌لرنی ایمن اشپاللر، ریلسلر، کچکنه‌ۋاغونلر کیملرنی روسیه‌دن آلمقچی اولالر. بو وقت روسیه آغاچلرینه یاکا یول آچیله‌چقدر.

— بومبای‌ده اولغان روس قونصولی نك خبرینه کوره: کالکوته و بومبایده اش قالماقن اولغان بر فبرما هندستاننك اولغان تیمر یوللرغه لازم اشپاللرنی روسیه‌دن آلمق ایچون آغاچ سوداگیرلرینگ فیرمالرینی صوراب آلمشدر.

— آمریقا حکومتی آدیس‌ده اولغان قونصولندن روسیه‌ده طاشلاندق ریزینکالر، چوپراکلر ایله سودا قیلا طورغان فیرمالرنگ آدرسلرینی صوریدر. دیمك چوپراکلرگه ده یول آچیله چق.

صناعت

بلغار صناعتخانه‌لرنده ترقی

«طنین» غزته‌سینڭ خبرینه کوره: بلغار صناعتخانه‌لرندن بری ترکیه عسکرینه آیاق کیملری حاضرلرگه زاکاز آلورغه موفق اولمشدر. کرك قدر آیاق کیمینی بو صناعتخانه اوزی حاضرلیه‌چکدر. بوندن قیاس ایله کچوك بلغارستاننڭ صناعتخانه‌لرنده نه قدر ترقی وارلغنی بلمك ممکندر.

بو صناعتخانه‌گه ترکیه طرفندن بر نیچه یوز مڭ لیرا ویریله‌چکدر. دیمك: بلغارلر استقلاللرینی تصدیق ایتدرمك ایچون ویرگان مکافاتلرینی قایتاروب آلا باشلادیلر. بر نیچه یل ایچنده تمام آلوب بتوره‌چکلردر. صنا-عتلی خلق البته چیتکه آقچه چغارمیلر. چغارسه‌لرده آنی بیك تیز قایتارالار، بوده شوڭا بر مثالدر.

بزم روسیه‌ده عسکر حاجتلرینی زیمستوالر آرقلی آول هنرچیلرینه زکاز ویره باشلادی. بوده چیتکه آقچه چغارماز ایچون اشلنگان تدبیرلرنڭ بریدر. خلقنڭ معیشت اشلرینه بونگده کوب تأثیری اوله‌چقدر. مگر شول قدرسی تأسفلیدرکه: بزم روسیه مسلمانلری بوڭا اشتراك ایده آلمایه‌چقلردر. زیرا بزده صناعت ایله شغللنوچیلر بلمم نه ایچون یوق حکمنده آزدر.

تعطیل یاتوچی کوچلر بزده اینك کوب اولدیقی حالده صناعت ایله شغللنمك بزم ایچون عیبدر. صناعت وحرفتنڭ لزومی حقنده شبهه ایدرگه بزگه اصلا اورون یوقدر. پیغمبرلر دین خدمتنده اولدقلری حالده بیله صناعتلر ایله شغللنمشلردر. اوزلری شغللنمگانلری بشقه‌لردن اشلاتمشلردر. سلیمان علیه السلامنڭ کول زورلغی تاباقلر وقازا-نلر یاصاتدقینی جناب تعالی قرآن کریمده هیچ بر انکارسز بیان بیورمشدر. بویله ایسه بر قدر یشامقی جناب تعالی طرفندن اراده قلنمش دنیانڭ اینك اهمیتلی قسمی اولغان صناعت ایله اوزمز شغللنماینچه بشقه‌لر ایشوکنده دلنوبلك ایتمکمز هیچ بر تورلی تأویلنی قابل دگل اتفاقسزلقدر.

بویاوچیلق هنری

هنرچیلرگه، آز اولسه‌ده، فائده‌سی اولور امیدیله اقتصاد صحیفه‌سی مساعد ایتکانچه بعض هنرلر طوغروسنده ایك کرکلی معلوماتلرنی قسقه قسقه‌غنه بیان ایتمکنی مناسب کوروب اش‌گه هرکم ایچون کرکلی اولغان بویاوچیلقدن باشلارغه موافق کورلدی. تلاگان کشیگه اوزی بویاوچیلق ایدرگه‌ده ممکن اولسون ایچون بوبابده کرکلی معلوماتنی ممکن قدر تفصیل ایله بیان ایدیله‌چکدر.

بویاوچیلق ایچون ضرور قورالل اوشبولردر: پومالالر، اشپا کللر، اسقربیچه‌لر. شچوتقالر، تاراقلر، ترافار-یتلر، پیمزا تاشلری، لینبکالر کبلی کبل ساب پیلتا وقورانت قزانلر هم صاوتلردر.

پومالا شتینادن، آت قلندن، خاروق وبیلکا قللرندن اولادر. زور پومالالر چیرك قداقدن بر قداقغه قدری هرتورلی زورلقده واردر. قادانلاب صاتیله‌در. اواق پومالالر دوژینالاب صاتیلادر. مای ایله بویاغانده قالغان یول صزقلرنی تیگزلامك ایچون بارصوق قلندن یاصالغان قلمیس اسمنده یومشاق پومالالر استعمال ایدیله‌در.

یا ڭا پومالانی ایك الك یارتی ساعت قدری صوده طوتارغه تیوشلی هم هربر پومالانی استعمال آلدندن یلی صو ایله یومق صوڭره سلکمك تیوشلیدر. اش آراسنده طوقتالغان وقتلرده پومالانی صوغه تغوب قالدرالار. اشلاب بتورگاچ جووب بویاودن آرچوب قویالار. کویه توشماسون ایچون، اوزاق صاقلاغانده آڭا کامفار سیبوب قویالار.

اشپا کللر تورلی زورلقده وتورلی فورماده اولالر. عادی اشپا کل تیمردن، یخشیسی قورچدن اولادر. آغاچدن ومو-گزدن یاصالغانلریده واردر. اشپا کللر اشپا کارفقه وقتنده استعمال ایدیله‌لر.

اسقربیلر اوزلری قورچدن، صابلری آغاچدن اولادر. ایسکی بویاولرنی قررغه استعمال ایدیله‌در. شچوتقا آت قلندن اولادر. توزانلرنی وقرلغان بویاولرنی سبرمك ایچون استعمال ایدیله‌در.

تاراقلر کوندن، ریزینکادن اشلانه‌لر. تش‌تش یاصالغان اولالر. ایشو-کلرنی واستینالرنی ایمن توسینه بویاغانده استعمال ایدیله‌لر. شونك ایله صدروب یول یوللرینی یاصیلر.

ترافاریت دیب کاردون کاغدلرینه اینه‌لر. آڭا تورلی بیزاکلر کیسولگان اولادر. استیناغه تورلی بیزاکلر توشور-گانده استعمال ایدیله‌در: استیناغه کار-

دونلرنی قویوب اوستوندن بویاغاچ بیزاك اورنلری بویالوب استیناغه بیزاکلر توشادر.

پیوزا طاشلری هم تورلی نومرده پیالا کاغذلری اسپاقلونقه‌لرنی اشقوب شومارتمق ایچون استعمال ایدیله‌ر.

کبلی کیل‌ساب بویاولرنی تومسك، ابریلاربنی اوافلامق ایچون استعمال ایدیله‌در. زورسی چویندن، کیچکنه‌سی جیز و باقردن اولادر. ایلامك ایچون ایلاکی‌ده اولادر.

پلیتا هم قورانت بویاونی ایزدرتمك ایچون استعمال ایدیله‌در. کوبراك وقت مرمردن اولادر.

قزانلرمای وجیلم اریتمك ایچون، صاوتلر تورلی بویاولر ایزمك ایچون کرکدر. جیلم بویاولری ایچون تیمر صاوتلر باراميدر. بناءعلیه آنلرغه آغاچ صاوتلر استعمال ایدیلورگه تیوش.

بویاو ماده‌لری

بویاوچیغه لازم ماده‌لر اوشبولردر:
۱- تورلی بویاولر ۲- مای. ۳- اسکیپدار.
۴- لاك. ۵- جیلم. ۶- پوتاش صوی.
بز بونلرنی ترتیبی ایله بیان ایده‌مز.

بویاولرنك اصل نوعلری یدیدر. آق، قارا، صاری، قزل، کوك، یاشل هم فاریچنویدر. باشقه توسلر اوشبولرنی قاتشدروب یاصالادر. مثلا: قارا آق ایله برگه قاتشدرلسه صیری توس؛ قزل‌آق ایل‌برگه قاتشدرلسه آل توس؛ قارا، کوك هم‌آق برگه قاتشدرلسه‌لر پیرلووی توس حاصل اولادر. باشقه‌لریده بوکا قیاسدر.

آق توس ایچون آقبور، کرشه‌ن، ایزویست و بعض وقت کیبس استعمال ایدیله‌در. کرشه‌ننك یخشیسی ایزگان کوبنچه صاتیله‌در. آلوانیشنیکی‌نك ایکانوم اسملیسی یخشیسیدر.

قاراتوس ایچون کوبراك ساژلر استعمال ایدیله‌در. یخشیسی غوللاندیه نقی‌در. ایلك نچکه‌سی لامپه قورمیدر. Ламповая чернь دیب صورالادر. یاندرلغان سویاك‌ده استعمال ایدیله‌در. یخشیسی فیل سویا کیدر.

صاری توس ایچون کوبراك « اوخرا » استعمال ایدیله‌در. صوکره « قاصیلاسکی » یاکه « آنگلیسکی ژیلت » ایك تازا بویاو حساب ایدیله‌در *)

قزل توس ایچون مومیا یاکه قزل اوخرا (بونك یخشیسی شویدسکی‌در) صوریك، کینووار (یخشیسی قطایسکی‌در) کراپ یاکه ماریذا (مالینا توسلری یاصار ایچون) استعمال ایدیله‌ر.

کوك توس‌ایچون بیرلینسکایالازور

*) خراموژی کارولیفسکی، نیاپلیتانسکی ژیلتلرده استعمال ایدیله‌ر.

(تازا بویاو گلدر) حقیقی وجعلی اولترا-
مارین (سینکه) کوبالت، اسمالت هم
ایندیغو استعمال ایدیلدر. یاشل توس
ایچون یارمیدانکه، میندیرالنی. زیان
استعمال ایدیلدر. ایکسیده زهرلیدر.
شونك ایچون ایچکی بولمه‌لرنی بویاغانده
یاشل بویاونی کوك ایله صاری بویاودن
قاتشدروب یاصامق مناسبدر.

کاریچنوی توس ایچون ایك تازاسی
«اومبرا» در. کاریچنوی اوخرا، سیو
نسکایا زیمل‌ده استعمال ایدیلدر.

مادی هادی اشلرده کیندر مایی
استعمال ایدیلدر. بیك سیراك جینن
مایی‌ده استعمال ایته‌لر. نازك اشلر ایچون
چیکلاوك مایی یاکه مك مایی استعمال ایدیلدر
مای پك صاف اولمق، توسلی بویاولر ایچون
اولغانده ممکن قدر توسسز اولمق تیوشدر.
ایکی — اوچ — دورت یل تورغان مای
یخشیغه حساب ایدیلدر. آنك ایچون اول
تیزراك کیبه‌در.

اسکیپدار بویاولرنی تیزراك
کیبدرماك ایچون استعمال ایدیلدر.
یخشیسی فرانسوزسکیدر.

لاکلر $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ هم بر تداق زور-
اقده صاوتلر ایله صاتولدر.

روس جیلملرندن مشهورلری
اوفلینسکی، فزانسکی هم آستاشکوفسکی
در. جیلمنی قایناتور آلدنده بوارغه هم
صالقون صوده یومشارتورغه تیوشدر.
جیلمنك یخشیسی قایناتقانده اروب بتکا-
نیدر. بعض اشلرده کیندر آرقلی سوزو
لگان جیلملر استعمال ایدیلدر. پوتاش
صوی بویالغان مایلی استینالرنی یومق
ایچون استعمال ایدیلدر.

شهرلردن بویاو نرسه‌لری ایله
سودا قیلوچی مگازینلر بیك یخشی صاتو
ایته‌لر. مسلمانلرده بوکا دقت ایتارگه
یاریدر.

عجایب طبیعت

بتونلك قوتی — بتونلك نرسه‌لرنك
اجزالر بر برینه یابشوب طوتاشوب
طورمقدن عبارتدر، بتونلك قوتی اجزا-
لرنك بر بریله اویوشوب طورمقلرینه
سبب اولغان بر قوتدر. بر نرسه‌نك
اجزالرینی صندرمق ایچون طوغریسی
بر برندن آیرمق ایچون ایك الك آنکا
آزمی کوبمی مانع اولغان بتونلك قو-
تینی یکوب بر طرف ایتمك لازم اولور.
نرسه‌لرنك بتونلك قوتینك مقدارنی
اجزالرینك قارشمقی ایله اولچامك ممکندر.
اجزالر نه قدر بر برینه یاقین طورسه
لر شول قدر آنلرنك آرالرنده بتونلك
قوتی کوچلی اولادر.

سؤال وجواب:

— تیمرچیلر نه ایچون تیمرنی قینیلر؟

— قیناو سببلی تیمرنك اجزا
لری بر برینه یاقنایوب طازالق حاصل

اولادر. زیرا اجزالرنڭ یاقینلغی سببلی بتونلك قوتی كوچایه در.

— نه ایچون صبوق نرسه‌لر بیك ینگل آیریله‌در؟

— آنڭ ایچون صبوق نرسه لرنڭ اجزالری آراسنده بتونلك قوتی آزراقدر. شونڭ ایچون آنی بر طرف ایدرگه آز بر قوتده یته‌در.

— مای طامچیسی صو طامچیسینه قاراغانده زورراق اوله‌در، بونه ایچوندر؟

بو شونڭ ایچوندر كه: ماینڭ اجزالری آراسنده اولغان بتونلك قوتی كوبراكدر. شوڭا كوره اول صبوق نرسه لرنڭ آقمقینه سبب اولغان آغرلق قوتینه صرغه قاراغانده كوبراك قارشی طورادر.

— تبك طورغان صو اوستینه اینه نی آفرنغنه صالساڭ اینه باتمیدر. بونه ایچوندر؟ بو شونڭ ایچوندر كه: اینه‌نڭ آغرلغی صونڭ اجزالری آراسنده اولغان بتونلك قوتینی یڭمك ایچون یتارلك درجه‌ده دگلدر. شوڭا كوره اینه باصوب بر آز اورننی توبانایتسه‌ده ایچكه توشوب كیته آلمیدر. هر بر صبوق نرسه نڭ اوست بیتنده بتونلك قوتی كوچلیراك اولادر. زیرا اورطه‌ده بتونلك قوتی آلطی جهتڭ بارچه سینه اش قبل در، اوستده ایسه اجزالر فقط آست طرفدن ده یانلردن تارتلمقده در. شونڭ ایچون صو ایله طولغان استكانغه قالپاق روشینه كتورمك ممكندر.

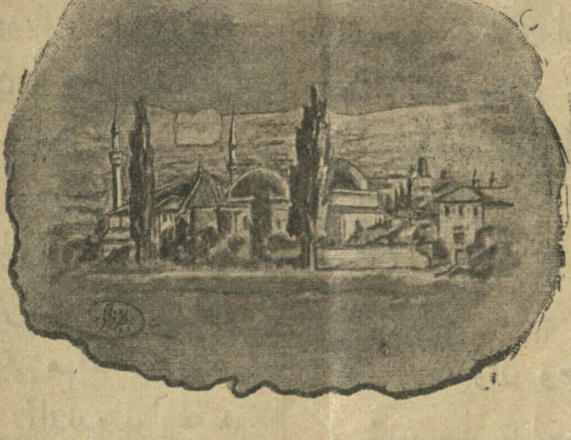

زراعت

بوادن مکتوب:

توتال اصولنده اورلوتنی الك اوطورتقانده کوبمو تیران اوطورته‌ق موافق؟ صزغانك نیچه بورازناغه بر صزق تیوشلی؟ توتالنی نچوك یومشانو اوکنغایلی بولادر؟ صزو اصولنده اورلقنی ساچار-گه‌می یاکه اوطورتورغه‌می تیوشلی؟ جواب یازمغکزنی رجا ایده‌مز.

«اکرم مصطایف»

اداره — برنچی سوألکه جواب ۸ نچی نومر اقتصادده زراعت فصلنده «ساچو اشلری» دیگان مقاله‌ده مفصل سو-یلانه‌شدر. شونده مراجعت ایته‌سزلر. ایکنچی سؤالگه جوابده الك شونی دیمك لازمدرکه: کوچروب اوطورتمق اصولینه قاراغانده صزمق اصولی بیك کوب یگل هم آرزان اولغانغه کوره کوب یرده بونی آلده کوره‌لر. شونك ایچون بونك آنی برآز تفصیل ایله بیان ایدرگه معقول کوردك.

صزمق دیب توپراقنی ایلاندروب نازك قاطلاو ایتوب ایگون اوستینه قاپلاتمقغه ایته‌لر. بر انگیده، آیباغارده، کعبه بغدایده بوکونگه قدرده صزمق یعنی توتال آرالرندن صوقا ایله اوزمق عادتی وار ایدی. ایشته بوکون اوجم ایگونلرینه‌ده شونی تطبیق ایتمکچی اولالر.

کوچوروب اوطورتمق اصولنك دیسا-تینه‌گه ۱٤ صوم چاماسنك مصارف لازم اولغانی یازلمش ایدی. صزمق ایچون ایسه دیساتینه‌گه باری برصوم - برصوم یکرمی تین چاماسنك راصخود چغادر. صزمق اصولیده محصولنك ایکی الوش حتی اورنی ایله اوچ الوش آرتوق چقمقینه سبب اولادر.

صزار ایچون حاضرلنگان یرده توتال هم بورازنا اولمیدر، باکه لینتالر اولادر. لینتا دیب بر تیگز کیڭلکده حاضر

لنگان اوزون بوللوغه ایته‌لر. بر لینتاغه اوچ رەت ساچیلدر. آرش ساچکانده رەتلرنك آراسی ایکی ویرشوك بارم. صبان ایگونی ساچکانده ایکی ویرشوك قالدریلورغه تیوش. لینتانك کینگلکینی شوکا چامالاب هر کم اوزی تعیین ایدرگه ممکندر. لینتا آرالرنده صزوچیغه بورمك ایچون آلطی ویرشوك قدر بوش یر قالورغه تیوش.

اوجم اوچ - دورت آطنه‌لق بولغاچ آنی صزارغه تیوش، یعنی لینتالر آراسنده بوش قالغان یردن توپراقنی ایلاندروب ایکی یاقغه لینتالر اوستینه صالوب اوجم توبلرنی بر ؤیرشوك قدر قابلاتورغه تیوش. هر لینتا آراسنده اوشبو طریقه اشلرگه تیوش: بونی اوستا کشیلر صوقا ایل‌ده اشلی آلالر هم یر کچکنه اولغانده قول کوچی ایله، کوراك ایله اشلرگه‌ده ممکن. لکن کوب یرلی کشی ایچون « پلانیت » اسمنده آمریقاده مخصوص « آکوچنیك » ایله اشلامك یخشی‌در. بهاسی: ۹ صومدن ۱۶ صومغه قدر اولادر.

اوچونچی سوآلکه جواب: تونالگه ساچکانده تونالنی یومشاتمق باغچه تونالی کیبدر. کوبراك وقت تیمر کوراك ایله یومشارتالار. اما لینتالاب ساچکانده یرنی برونغیچه صوقه وصابان ایله اشلاب صوگره سه‌بروب تیگزلامك یـاریدر. مگر ۶ ویرشوك کینگلگنده زانلر یاکه کانالار ایله لینتا آرالرینی بولمك تیوش اولادر.

دورتنچی سؤالگه جواب: تونالکه ساچکانده برم برم اوطورتمق یخشیدر. لینتاغه ساچکانده « رداوای سیالکه » ایله ساچمك یخشیدر. کوپراك یرلر ایچون قول سیالکه‌سی‌ده واردر. بهاسی: ۵۲ صوم. طورادر. ایکی - اوچ کشی برگه آلورغه یاریدر. دیساتینه‌گه سکز پود اورلوق طابش قالدرادر. اوزی یورتمك ایچون بورلق ایچون آنسادر، آت کرکمیدر. دیه‌پچینسکی طـرفندن بـر یـولی ساچا طورغان هم تسمیه اینه طورغان سیالکه ده اشلانمکده در، تیز اولگروب چقسه کرك.

سیالکه آلا آلمغان کشیلر ایچون قول ایله ساچمك ده ممکندر، بونك ایچون بویله بر قورال یاصیلر: ایکی لینتانی ئله کترر لك بر آغاچغه ایکی تەرته قویالر. صوگره آغاچنك ایکی یاغینه لینتا اوستوندن یوریطورغان بر لرینه اوچار تش قویالر، تش آرالری بوقاریده ایتولگانچه اوجم ایچون ایکی ویرشوك بارم بولورغه‌کرك. تشلرنك اوزونلغی ایکی اوچ ؤیرشوك یته‌در، شول آغاـ چنی لینتالر اوستینه اوچارتش طوغری کیتروب قویغاچ بر کشی تەرته‌لردن تارتوب یوریدر. تش‌لر از یاصاب بارالر، آرتدن بر کشی شول ازگه اورلوق صالا بارادر. بو اصولده بیك یکلدر. آغاچغه صوقا طوتقالری کبك طوتقا قویوب آرتدن بر کشی نغتوب طوطوب وارمق‌ده ممکندر.

اوشبو یاکا اصولنڭ فائده‌سی کوبراك اوجم ایگونلرنده در. بو کونگه قدر یاصالغان تجربه‌لرگه قاراغانده کوچروب اوطورطورغه یاکه صزارغه دیگان اوجم ایگونلرینی ممکن قدر ایرته ساچکان یخشیدر. جنوبی گوبرنالرده یعنی حارکف ایله سمبرنڭ جنوبنده ۵-۱۰ آوغوستلردن قالماسقه تیوشدر. اورته گوبرنالرده یعنی پسکوف تؤبر ونیژنی‌نڭ جنوبنده اولغانلرده ۲۵نچی ایيولدن ۱نچی آوغوستغه قدر ساچیلوب بتارگه تیوش. شمالی گوبرنالرده ۱۲-۱۵ ایيوللردن قالماسقه تیوش. بو وقتلرده هوا کرك نیندی اولسه‌ده ساچیلورغه تیوش. بناءً علیه تجربه ایدرگه تلاگوچیلر بو بابده اولغان معلوماتنی بله طوررغه وقتدر. بو طوغروده ۳نچی نومر اقتصادده دخی بر قدر معلومات ویرلمش ایدی.

تکرار ایدرز یاکا اصولنڭ یخشیسی لینتالاب ساچمکدر. لکن بو یل تجربه ایچون بر ایکی لینتا ساچمك یخشیدر اشلی بلمگانلکدن اوکمفان تقدیرده‌ده ضرر اولماسون ایچون.

پچانلکده پچان نه ایچون نچار اولادر؟

بولون وطوغایلرنڭ پچانلارنی نچار اوسترمکلرینه تورلی سببلر واردر. برنچی سبب آرتوق یوشلکدر. باتقاقلق بولونلرده هیچ نرسه‌گه یاراماغان ئولنلر اوسه‌در. بوندی اورنلرنی مطلقا کیبدرمك لازمدر.

۲ نچی سبب: قوریلقدر. طاو باشلرنده اورلرده کوب وقت قوریلق اولادر. بو اورنلر، پچانلك ایچون موافق دگلدر. آندی یرلرنی ایگونلککه ایلاندرمك تیوشدر.

۳ نچی سبب یرنڭ طفرلانوب قاتماقیدر. بو صورتده ئولن طامرلرینه صو هم هوا سکماگانگه، کوره آنده ئولنلر هلاك اولالر یاکه نچار اوسه‌لر. بوندی یرلرنی یاز باشنده تیمر سبرکی ایله سبروب طرمالاب یومشاتورغه تیوشدر.

٤ نچی سبب یرنڭ آزوقغه بارلبلانمقیدر. شونك ایچون بولونلردن آرتوق پچان امید ایتگان خلق آنی تسمید ایتارگه تیوشدر.

۵ نچی موکلانمکدر. موك هم چرر چرماس ئولنلر یخشی پچان اوسارگه ایرك ویرمیدر. موکلانگان یرلرنی

سېروب یا که صو قالاب موکدن آرندرغه تیوشلیدر.

پچانلکلرنی اصلاح ایتمك ایچون ایك الك آنگ نچارلنمقی نه سببدن اولدقینی بلمك لازمدر. اگر پچانلك باتقاقلق اولسه آنی کیبدررگه، موکلی اولسه آنی بتوررگه اگر قاطیلقدن اولسه آنی یومشارطورغه کرکدر. بونك برابرنه هر وقت پچانلکنی یخشرتمق ایچون آنی تسمید ایتارگه کرکدر، صوکره صوقالاب پچان ساچارگه کرك.

پچانلکنی یخشرتمق ایچون ایکی طریق واردر. برنچیسی: یاز باشنده قار کیتوب یرنگ اوستی ویرشوك یارم قدر اربگاچ بولونلرنی عادی تیمر سېرگی ایله سېره‌لر. سېرونگ فائده‌سی موکلرنی وچرر چرماس اولنلرنی طرماب چقارمقدر: سېرگانده یرنی برده آیامایونچه سېررگه کرك، نه قدر آرتوق سېرلسه شول قدر یخشیدر.

یر قارالوب قالسه‌ده ضرر یوق، باری‌بر اول اورنغه ئوان ساچارگه‌در. آزوتغه آروقلانغان بولونلرنی سېرگاندن الك تسمید ایتوب صوکره سېره‌لر. بو طریق هر تورلی پچانلك ایچون یاریدر. اوزی آنسات هم راصخودسزدر.

ایکنچی طریق چرر چرماس ئوانلرنی هم موکلرنی تمام چریتوب یرنی اساسندن یومشارتمقدر. بونی توبدن اصلاح طریقی، دیب آتالادر. بونك ایچون پچانلکلرنی صوقالاب ایکی- اوچ یلغه ایگون آستنده قالدرمق تیوشدر. بونڈی اورنغه جیتن یا که صولی صاچالر. کیله‌چك یلده ینه صولی ساچوب صوکره ئولن صاچالار. کیبدرمك و تسمید ایتمك طریقلری کله‌چکده بیان ایدیلور.

کرستیانکی

ماشینالردن استفاده ایدلمایینچه آدم قوتی و ایسکی اصول قوراللر ایله گنه اشلانسه ایگون اشلری آغررانغه کیلدر. شونك ایچون آوروپالولر و آمریقالولر ایگون اشی ایچون کوب تورلی ماشینالر اختراع ایتکانلر. صوقالار، اورر، صوغار، ایلر ایچون هر تورلی ماشینالر واردر. ایگون اشلری آراسنده الك قیون اولغانی اوراق اورمقدر. بوده ماشینالر سایه‌سنده کوب آنصانلاشدرلدی. هر قایومزنك معلومیدرکه، آت جیگوب اوردرر ایچون ماشینالر واردر. مگر بو ماشینالرنی آتلی ودولتلی کشیلر آلوب فائده‌لنسه‌لرده آتسز فقیرلر آندن فائده‌لنه آلمیلر ایدی.

ایمدی بو صوك یللرده فقیرلرده فائده‌لنمق ایچون مخصوص قول اوراق ماشیناسی «کرستیانکی» چقارغانلر: بوڭا آت کیراکمی هم آت ماشیناسی

کبی آکا یرنڭ تبره یانی اورغان بولو یاکه، اوروب چغوده کرکمیدر. قایدن توشوب اورصاڭ شوندن یاریدر، اوزون، قسقه‌نی هم ایگوننی تیکشرمیدر. هر قابوسینی اوزڭ تلاگانچه اوررغه ممکندر. ساعتینه اوچ یوز مربع ساژین یرنی اورا آلادر. بوندی ماشینالر خلق آراسینه تارالسه یخشی اولور ایدی. ایکی ـ اوچ کشی برگه آلسه‌لر اوزلرینگی بتکاچ کشیگه اشلاتوبن کوب آقچه تابارلر ایدی. بهاسی ایللی بش صومدر. یول مصارفینه تیمر یول ملك چاقرمغه پودغه یکرمی تین ۱۸ ملك چاقرمغه ۲۸ تین آلادر.

«ا. بکمییف»

قریه حاجتلری

لاقلی قریه سندن مکتوب:

بزم بو تیره‌ده قارتلرمز باشلرگه برده یریرماسکه، دیب اوزمزنڭ ریویزسکی لرگه گنه بولامز، دیب پریغوار یاصادیلر هم بز فقیر ومسکین باشلردن یورط اورنینه اجر آلماقچی اولالر. بو اشلر بولاچقمی بواغانده بزنی امللر قوررغه کرك؟ شول خصوصده محترم اقتصاد مجلسندن جواب شافی یازمقگزنی اوتنه‌من.

« شاکرجان مرتضین »

اقتصاد ـ نادیل یرلر اوکریبیت ایدلمگان اولسه‌لر آنلر اوبشی ڤلادینیه‌ده حساب ایدیلدر. بناءعلیه تقسیم ایدلگان شول قریه‌نڭ اوبشستواسینه حساب ایدلگان هر کم آندن یرصوراغه حقلیدر. اوبشستوا ایچنده اولغان بر کشیگه بر ویرماسکه قریه خلقینڭ پریغوار یاصارغه حقی یوقدر. یاصاسالار زیمسکی نچالنیککه شکایت ایدیلورگه تیوش. اگر اختلافلی مسئله‌لر اولسه اوّل ڤلاصتنوی صودده صوڭره سیزدده قارالوب حکم ایدیلورگه تیوش.

ایگوتلك یرلری اوبشی ڤلادینیه‌ده اولغان قریه‌لرده‌ده اوصادبالر الککی الککیدن یورط خواجه‌لرینه خصوصی ملك

ایدوب حساب ایدیل‌در. اوصادبا، دیب یورط وقارالدی اورنلری، سبزوات باغچه‌لری، یمش باغچه‌لری، اندرلر، کیندر وقولماق ساچکان برلر واومار-طالقلر آتالادر. بوقلر بارچه‌سی یورط خواجه‌سینه ملك اولوب وفاتی صوڭنده عادت بوینچه میراث قالادر. وارث کرشیان اولمق لازم دگلدر. اوصادباغه میشچان وکوپیص‌ده وارث اولادر؛

الحاصل اوصادبالر یورط خواجه‌لرینه خصوصی ملك اولغانغه کوره آنده تصرف ایتمك یالگز یورط خواجه‌سینڭ اشیدر. اوبشستوانڭ اوصادبالرده تصرف ایدرگه حقی یوقدر. بناءً علیه یورط اورنلری حقنده اولغان اوبشستوانڭ پریکواری آکارضا اولماغان بر کشی قالغان تقدیرده‌ده اش‌که کرمیدر. شونڭ ایچونده اوصاد-بالرنی تقسیمگه کرتمك یاکه تیگزلاب بولمك ایچون باصالغان اوبشستوانڭ پریگواری مقبول دگلدر (پراویتلستوننی سیناتنڭ ۷ آپریل، ۱۹۰۵سنه، ۲۸۶۰ نومرلی اوکازی.)

اومارطه‌چیلق

اومارطه قورتی بال جیمق ایچون باشقه‌حیوانلر کبی کیك اوطلاوقغه محتاج‌در. آنلر طابش ایچون اومارطه‌دن اوچ حتی بش چاقرم قدر اوچوب کیتالر. بناءً علیه اومارطه‌لق تیره‌سنڭ گی اوچ چاقرم مسافه‌نی بال جیو میدانی دیب آتالادر.

اومارطه ایچون بال جیو میداننڭ یاز فصلینڭ تورلی وقتلرنده چچك آتوب بال ویره طورغان نباتات هم ایگونلر کوب اولمق فائده‌لیدر. میدانده برگنه تورلی نبات اولسه بال جیو وقتی بیك قسقه اولادر. خصوصا چچك وقتنڭ هوا نچار اولسه یاکه قزولقدن چچکلر تیز کیبسه‌لر قورتلر اوزلرینه یتارلکده بال جیا آلمی قالالر.

اومارطه‌چیلر میدانده اورماننڭ هر نوعسی اولمقنی ایگون وچالو کبی نرسه‌لر اولمقنی لازم کوره‌لر. حتی پارنه قرنده اوسکان چوب چاردنڭ وقتنده کوب بال جیه‌نی ممکن، دیلر. اومارطه‌چیلق متخصصلری باللی نباتلرنی چچك وقتینه قاراب دورت نوعگه بوله‌لر. برنچی نوع اورانگی، قاین، چیکلاوك، توپل، اوصاق وهر تورلی طاللر کبی یاز بولغاچ باشقه یمشلی آغاچلر چچك آطقانچه‌گه قدر بال ویره طورغان آغاچلردر.

ایکنچی نوع باربارس، آلما آغاچی، چیه، قاره یمش، غ...وشا، کراژاونیك، قارلوغان، قوره جیله گی، آکاتسیه، لاندش، نارلط، چرشی، ات شمرطی قلنفر هم بالان کبی قورتلر آبرر آلدندن هم آبرو وقتی اوزغانچه طابش ویره طورغان آغاچلردر.

اوچونچی نوع هر تورلی بولون

وچالو ئولنلری سبزوات، چچکلری، قوتقان، آنبس، قاره بغدای، کارچیتسه هم جوکه آغاچی کبی قورتلار آبرودن طوقتاب بتون قوتلرینی بال جیوغه حصر قلغان زمانده طابش ویره طورغان نباتلردر.

دورتنچی نوع قامش، ارکمن، باصودهغی چوب چار کبی آوغوست اورطالرندن سنتابر آخرلرینه قدر طابش ویروچی نباتلردر. اومارطهلقنی اوشبو مذکور دورت نوع نباتاتنك آراسینه یاصامق تیوشلی در. بعض وقتده باللی ئولنلرنی اومارطهلقلر یانینه مخصوص ساچالار. بوده فائدهلیدر.

باللی ئولنلر ایکی نوع اولوب برسی: بال هم اورلوق ویرلك یاکه حیوانات آزوقی اولورلق نرسهلردر. بو نوعدن قاره بغدای، گارچیتسه، کلبؤر، ؤیك، لوتسبرن، ایسپاریس کبیلرنی کورستمك ممکندر.

ایکنچی نوع یالگز قورتلر ایچونگنه ساچیله طورغان نباتاتدر. «فاتسیلیا» باللیلق جهتندن بشقه نباتلردن اوستن صانالمقده در. اوزی بر یللق ئولن گنه اولسه ده کوز کونی اورلغی یرگه قویولمق سببلی بر ساچکان اورنده کوب یللر اوسمکی ممکندر. جاینك هر وقتده چچك آطوب طورسون ایچون بومشاق یرگه دورت وقت ساچمك تیوشدر. برنچیسی قار آچلغاچ، ایکنچیسی: مای باشلرنده، اوچونچیسی مای اورطالرنك، دورتنچیسی: مای آخرلرنده بر دیساتینهگه ۸ دن ۱۰ قداقغه قدر ساچیله در. «سینك» ایکی یللق نباتدر. اولگی یلده طامر جایوب بوتاقلانوبغنه قالادر. ایکنچی یلده چچك آطوب بال ویره در. دیساتینهگه ۸ دن ۱۲ گه قداقغه قدر ساچیله در. «بوغار» باللیلقی ایله مشهور اولسهده بالی ناچار اولادر. ساچکانده بربنی برندن چیرك آرشن براقلقده ساچارگه کرك.

قورتلر بال یاصاغانده صوغهده محتاج اولالر. بناءً علیه بال جیو میدانننده کچکنه یلغه بولو بیك فائدهلیدر. اما زور کول، زور یلغه، یاطقاقلق یرلر بردن میداننی کچر ایتهلر، ایکنچیدن طابشدن قایتقان چاقده خدمت قورتلری یل برله توشوب هلاك اولالر. شونك ایچون زور صولر ضررلیدر.

اومارطهلقده برده صو اولماغانده صاوتلر ایله برسینه صاف صو، ایکنچیسینه توزلی صو، اوچونچیسینه تیرسلی صو قویمق بیك فائدهلیدر. اومارطهلرنی تیران چقورلارغه قویمق ضررلیدر. زیره چقورلرده اسسی کیچلرده ده صالقون بولغانغه کوره کوزنکهده گی یاش باللارغه صالقون تیمك احتمالی واردر هم اومارطه قویاش ایله تیز جلنماغانغه کوره، قورتلر خدمتکهده صوگغه قالوب کیچکوب چغهلر. اومارطهلقنی شمال هم شرق طرفندن ایسکان آچی، صالقون

يللردن صاقلامق ايچون اول طرفلرينه چوكه، طال، آكاتسيه كبى باللى آغاچلر اوطورتلغان ياكه قيما ايله اورنلگان اولمق تيوشدر.

اومارطه‌لقنى طاوشلى ماسترسكو-يلردن، الوغ يول اوستلرندن هم حيوان آبزارلرندن يراق هم بر قاراوده همه اومارطه‌لرنى كورراك ايتوب ياصامق لازمدر. اومارطه‌نك ايچنده طشقه قاراغانده هوا ٣ دن بش غرادسغه قدر قزو اولغانغه كوره قورتلرغه اچده خدمت ايتمك چيتن اولادر. شونك ايچون اومارطه‌لرنى واغراق آغاچلر آراسينه اشق يرگه قويمق لازمدر. اشدن قايتوچى قورتلر آروب، تولن آراسينه توشوب الاكوب هلاك اولماسونلر ايچون اومارطه تيره‌سينى تولن چقماسلق ايتوب طاپتاب صوكره قوم سيبمك فائده‌ليدر.

بال جيو ميدانى تورلى آغاچلر ونبا-تلرغه باى اولغانده بر اومارطه‌لقغه ١٥٠ چاماسى اومارطه قويمق ممكندر. اومارطه‌لقلر اوشبو طريقه ياصالغانده-ننه آنلردن كوب فائده اميد ايتمك اورنليدر.

« ف. فخرى. »

حيوانات تربيه‌سى

هر حيواننك تربيه‌سينه اجتهاد تيو-ش ايسه‌ده صغرلرنك تربيه‌سينه آيرم دقت ايله اجتهاد ايتمك تيوشدر. بو طوغروده ٨ نچى نومره‌ده بر قدر معلو-مات يازلمش ايدى.

الك يللرده روسيه‌گه چيتدن بارى ايكى يوز مك پود قدر آشاو مايى آلنمقده ايدى. ١٨٩٨ نچى يلده ايسه روسيه‌گه چيتدن ايكى ميليون پوددن آرتق ماى كيترلمشدر. بونك بو قدر ترقى ايتمكى روسيه‌ده استعمالچيلر آرتقاندن دگلدر. بلكه حيوانات تربيه سنده و حيوانات مقدارنده يلدن يلى قصورلق آرتقاندندر.

حيوانلرنك مقدارى كيموككه سبب اوچ قدر اصوليدر. ايچكى روسيه‌ده كوب حيوانات تربيه‌سى ايچون آزوق يوقدر. شونك ايچون حيوانلرنى كيمتور گه مجبور اولالر. قرغز صحرالرنده آزوق يخشى اولسه‌ده قشقه جيوب قالمق عادتى ضعيف اولغانلقدن كوب ماللر جوت ايله هلاك اولادر.

حيوانلرنك اواقلقلرينه سبب نسلگه آصرالغان حيوانلرنك نچارلقيدر. بناءً عليه حيوانات تربيه‌سنى آلغه يبرمك

ایچون برنچی درجه‌ده قر اصولینی بتوروب ئولنلر و حیوانات آزوقلری ساچارگه عادتلانمك، صوڭره نسل ایچون مخصوص ایری حیوانلر آصرامق تیوشدر.

نسل ایچون بولغان حیوانلرنڭ بارچه‌سی ایری اولمقه لازم دگلدر. بلکه « مینیزانسبه» اصولی ایله حیوانلرنی یخشرتمق ممکندر. بونڭ ایچون فقط فیرمالر و رازسادنیکلر یاصامق تیوشدر. فیرما، دیب یخشی نسلدن حیوانلر یتشدررگه مخصوص اورنلرنی ایته‌لر. فیرمالر یاصامق ایچکی روسیه کبی یر قسان یرلرده مصارفلی ایسه‌ده قرغزیه وسیبریه کبی یرلرده آنڭ کوب مصارفی‌ده یوقدر. بناءً علیه قرغز و باشقرد قرد-شلرمز ایچون بیگراکده موافقدر.

نسل ایچون اولغان صغرلرنڭ بیك ایری، بیك سوتلیلری واردر. Ярославскій و Холмогорскій. صغرلری یخشی نوعلردن حساب ایدیله‌در. بو نلرغه باشقه یخشی نوعلرده کوبدر.

(آخیری وار).

سبزوات باغچه‌سی

سبزواتنی اوسکان وقتنده هم قاری طوررغه کرك اوله‌در. قوری وقتلرده صو سیبارگه تیوش. صو سیبکانده یرگه صونڭ سڭوینی اعتبارغه آلورغه کرك. اگر صو بیك تیز سڭوب صو سیبکان یر تیشلوب قالسه یر اچنده بوشلق بارلغی بلنه‌در. اول وقتده تیشلگان یرنی طوپراق ایله کوموب یا تڭادن سیبارگه کرك. یر کیبوب قاطوب یار-لوب کیتکانده صو سیبمی طوررغه تیوش دگلدر. سبزواتقه سیبار ایچون هروقت یغمور صوی آلده کوریله‌در. شونڭ ایچونده یغمور صوینی کبسما کلرگه طوتروب قالورغه کرك. قار صویده سبزوات ایچون یخشیدر. یلغه صوی یك فائده‌لی توگلدر.

اما صالقون چیشمه هم قویی صو-لری سبزوات ایچون ضررلیدر. بیکرا-کده یاش سبزواتقه ضرر ایته‌در. هم قاباق قیار کبی سبزوات صالقون صودن ضررلانه. صونڭ یلیلغی ۵ غرادوسدن آرتق اولماز ایسه هلاك اوله‌در. چیشمه قویی صووی کبی صولرنی سیبگا-نده اوّل کبسماکلرگه طوتروب قویاشده یلتوبغنه سیبارگه کرك اوله‌در. صونی

قوباش باتقاندە کیـچ ایلە سیبو آرتقدر. ایرتە ایلە قوباش چقغانچە سیبارگە هم ممکندر.

اما کون قزونده سیبو سبزوات ایچون پك ضرولیدر. سبزواتقە صونی اوزینە مخصوص یاصالغان بورنلی ایلا-کلی چیلاك لە یکدن سیبارگە کرك. طارچق یرلردە توبن طرفدن سیبوب کیلورگە کرك.

فوری وقتلردە یر قاطوب قابقلا-نوب یارلەدر. یرنك بویلە قابقلانوی سبزواتقە اوسارگە ایرك بیرمـی هم کوب وقت ساچلگان اورلقلرنی تیشلوب چقا آلمی، یر آستندە قالوب چریدر. بو وقت یرنی صاقلانوبغنە طرناوچ ایلە طرناب یومشارتلەدر. یا کە تشلی قالون اوفلاو کاتوکنی یر اوستندە توگاراتوب یوروتلەدر. سبزوات آراسندەغی چوب اوتلرنی اوطارغە کرك، چوب ئوتلر سبزواتقە طغزلاب اوسارگە ایرك بیرمی یابقدرەدر. اوطاغاندە ئوتلرنی طامری ایلە یولقوب آلوب طاشلارغە کرك هم بلنن اوچ مرتبە، بریسی سبزوات تیشلوب چققاچ، ایکنچیسی اوچ هفتەدن صوك، اوچنچی مرتبە ینە بر آیدن صوك اوطارغە کرك اولەدر. لکن هر حالدە چوب ئولن اوسوب اورلقلانوب اورلغنی قویغانچە طوررغە یارامیدر.

بعض وقتدە سبزوات تیکزسز تیشلوب اورنی ایلە پك قوبی اولەدر. اول وقتدە بر برینی طغزلامادون ایچون سیرا گاینورگە وناچار اقلرینی یولقوب آلورغە تیوش اولادر. لـکن بویـلە یولقونی ممکن قدر سبزواتنك یاش وقتندە اشلارگە کرك. کبستە، گرازکە، چوگوندر، برانگی کبی قوبی اوسەی طورغان سبزواتنك آراسندەغی ارنی ماتیك دیگان یر یومشارطورغە مخصوص کچکنە کوراك ایلە یومشارطورغە کرك. سبزوات قوتلی ویخشی اوسوی ایچون جایدە اوچ - دورت مرتبە تـوبلرینی طوپراق ایلە کوملەدر. بونکا سرلو دیوب هم ایتەلر. بونك ایچون زور-راق باغچەلردە صوقانك کوراکینی آلوب والیك قویوب بورازنا آراسندن سزوب یوریلر. اما کچکنە باغچەدە عادی کوراك ایلە اشلانەدر.

شالقان، طورما، کیشر، کبی سبزوا-تنی سزماغاندە یر اوستینە چقغان قدریسی قاتیلانە هم اوسمیدر، کومگان وقتدە بتون جای بوینە ٤ ویرشوکدن آرتق کومارگە هم بارینی بر مرتبەدە کوموب بترورگە دە یارامیدر. بلـکە آرالارندە اوچ - دورت هفتە قالدروب اوچ - دورت مرتبە کومارگە کرك.

بعض وقت سبزواتنك کیرا کلی یری اوسە توشسون ایچون کرکمگان یرلر-ینی اوزوب آلنەدر، مثلا اورلقغە قالدرلغان سبزواتنك اورلقی ایری بولسون ایچون ایکی - اوچ زورراق

چیکلرینی قالدروب باشقه‌لرینی اوزوب
طاشلانه در. شولایوق برانگی‌لر ایری
بولسون ایچون برانگی، چیکاری اوز-
یله در. کعبه بعدایننگ آرتق بوطاقلرینی
اوزوب طاشلارغه کرک اوله در. جیر
جیلاگی کاوبنیکه‌ننگ اصل توبی قوت
آلسون ایچون اولگی یلده میوقلری
اوزله در. ربدبسننگ آش اولا تورغان
اورته طامری اوسسون ایچون یانارنگ-
ی تامرلری اوزوب آلینه‌در.

م. ع. شاهزاده

یر آلمق نظاملری

تاواریشستواغه یاکه اوبشستوا
غه زیمله‌وسترایتلنی قامیسیه‌دن یر صا-
تیله‌در بیک سیراک وقتلرغنه، فقط اوشبو
صورتلرده گنه: ۱) آلا طورغان اوچاستقه
لری کچکنه ویرلری ایله توتاش
اولوب یرلرینگ دورتدن بر الوشندن
آرتوق اولماسه، ۲) آول کیرا گینه
کتو اورنلری، چالو، اورمان کبی
ضرور نرسه‌لرنی آلغانده، ۳) آلا طور
غان یرلری چریز پالاسیتسه‌نی (چوبارلاب
تقسیم‌نی) بتورمک ایچون اولسه، ٤)
آلاچق یرلرینی اولگی یرلری ایله
برگه قوشوب خوطرلرغه بولارگه راضی
اولوب قانونغه موافق پریگاوار ویرسه‌لر.

اوشبو طریقه اوبشستوا وتاوار-
یشستوالرغه یرنی بیک آز ماده‌ده گنه
هم بیک آز مقدارده‌غنه صاتلغانغه کوره
یر آلورغه تلاگوچیلر اوزلری یالگز
آلورغه اجتهاد ایتارگه کرک. اوبشستوا
برله آلورغه اشانوب طورماسقه تیوش.

صاتیله‌چق یرننگ بهاسینی لیکویدا-
توردن بلشورگه ممکندر. لیکویداتور
ننگ ایتکان بهاسی زیمله‌وسترایتلنی کامسیه
طرفندن تفتیش ایدیلوب کرستیانسکی
بانقه طرفندن تصدیقی ایدلگان بهادر.
لیکویداتورلر شول تصدیق ایدلگان
بهادن کم‌گه صاتارغه قادر دگلدر.
شوننگ ایچون آنلر ایله صاتولاشوب وقت
اوزدرورغه بارامیدر.

هربر یر آلغان کشی اوز کیسه-
سندن داپلات تولامک لازمدر. داپلات
یر بهاسیننگ صوممندن یکرمی تیندنده
کم دگلدر. داپلاتننگ مقدارینی صومغه
بش تینگه قدر لیکویداتور کیموته
آلادر. فقط اوچاستکه‌نی یالگزینه خصوصی
ملک ایتوب آلغان کشیلرگه گنه.

داپلاتنی بنه آرتوق کیموتمک
یاکه بتونلای عفو ایتمک فقط آلوچیلر
یرلرینه کوچوب اوطرغاچ‌غنه رخصت
ایتوله‌در. صاتو اوصلویه‌سنی امضالاغان
وقتده یر آلوچی کشی تیوشلی قدری
زاداتکه‌نی لیکویداتورغه تاپشررغه
تیوشدر. صوگره بو زادانکه سویلنگان
داپلاتغه حساب ایدیله‌در.

تارخانلی.

احوالات عمومیه

ترکیه — ترکلر سیاست عالمنده مهارت هم غیرت ایله حرکت ایته باشلادیلر. کریدنی اوزینه قوشمقچی اولغان یونان حکومتینه قارشو صوغشقه حاضرلنوب سیاست عالمینی اویغه قالدردیلر. ترکیه فلوتی تیز وقت کوربنورگه چغه‌چقدر. مبعوثلرنك برقدرسی لوندنغه قوناق اولوب کیده‌چکلردر. مشهور مالیونده مبعوث جاوید بك مالیه ناظری تعیین ایدلدی. بوندی اهمیتلی اورننك استحقاقلی کشی‌گه طابشریلوی ترکیه‌نك کیله‌چگی ایچون کوب تأثیر کورساته‌چکدر.

ایران — ایرانغه تبریز شهرینه کرگان روس عسکری کیری قایتدی. ایرانده حریتپرورلر ترکیه‌ده‌گی کبی شاه‌لرنی توشروب ایکنچی برسینی شاه ایتمك ایچون حرکت ایته‌لر. کبرمانیه ایسکی ترکلر طرفنده اولوب ترکیه اشلرنده آلدانغانغه کوره ایرانده یاش فارسلر طرفینی توتادر. ترکیه‌ده یاش فارسلرغه حمایه کورساته‌در روسیه طهران ایله انزلی آراسنده‌غی یولنی هم طهرانده‌غی تبعه‌لرینی صاقلامق ایچون باکودن انزلیگه بوپولك قازاق بر باتالیون جیاولی عسکر هم طوپلر کوندررگه قرار ویرگانینی حکومتلرگه بیان ایتدی.

کرید — کرید مسلمانلری ترکیه‌گه هجرت ایتمکچی اولالر. مسکین مسلمانلر بشقه‌لر کشی یرینه کرگان وقتده بونلر اوز یرلرینی بشقه‌لرغه طاشلاب کیته‌لر.

انگلتره — انگلتره‌ده روسیه‌دن وارغان دوماهم غصودارمتوننی صاویت اعضالرینه کوب حرمت ایتکانلر. بونلر آراسنده مسلمان فراقسیه‌سی اعضاسندن صدرالدین افندی مقصودوف‌ده واردر. مقصودف جنابلری کوب یرده نطقلر سویلاب انگلیزلر حضورنده مسلمانلرنك یوزلرینی آغارتمشدر. انگلیزلر صیلاب دوستلانوب منفعتلرینی محافظه ایدرکه قرار ویرگانلر. انگلتره اوزینك مستملکاتینه ضرر ایتارلك مملکتلرنك بارچه‌سی ایله دوستلق معاهده‌سی یاصاب آنلرنی تجاوزدن صاقلامق سیاستنی تعقیب ایته‌در. هندستان ایچون ابك قورقنچلی اولغان یاپون حکومتی

ایله دوست اولمقی وترکیه ایله دوستلا-
شورغه طرشمقی بوندندر. ایران وهند
اشلرنده روسیه‌دن خوفی‌ده کم دگلدر.

یاپونیا — اوز اختیاری ایله یاپو
نیاده سیاحت ایتمکده اولغان عبدالرشید
افندی ابراهیمف جنابلری یاپونیادن
قوربه آرقلی قطایغه کیتکان. یاپونلر
اوشبو تاتار سیاحینه بیك اولوغ درجه‌ده
التفاتلر ایدوب هر یرده الوغلاب یور-
تکانلر. یاپونیاده فضلی بك و برکت الله
افندی اسملرنده بر ایکی مسلمان عالمی
اقامت ایتمکده اولوب آندن بشقه‌چه مسلمان
خالقی یوق ایکان. محترم بیان‌الحق صحیفه
لرنده رشید افندینك سیاحتی یازلمقده‌در.

روسیه — روسیه پالطاو محاربه-
سینه ایکی یوز یل تولمق مناسبتی ایله
بایرام یاصادی هم ایمپراطور اعظم
حضرتلری بایرام مجلسینه حاضر اولدی.
ایمپراطور اعظم جنابلری کوبدن دگل
گیرمانیه ایمپراطوری ایله کوریشدی.
بو کوروشوده کوب سوزلر ایرانغه
دائر سوبلندکی ظن ایدیله‌در.

روسیه مسلمانلری — بو آیلرده
مسلمانلر طرفندن کوب رساله‌لر نشر
ایدلدی. اداره‌مزگه کلگان رساله‌لر
آراسندن « اسلام وهانوتو » « شریعت
رؤیتنی نه ایچون اعتبار ایتدی » نام
رساله‌لر دقت ایدیلچك رساله‌لردر.
« دنیا معلوماتی » شاکردلرگه مطالعه
قسمینه قوبارغه شایاندر.

مسلمان فراقسیه‌سینه مادی یاردم ویرمك مسئله‌سی

بو مسئله کوب یازلدی. کوب سو-
یلندی البته یاردم کرکدر. مسلمان
فراقسیه‌سینه یاردمنك کیراکلیکنی
انکار ایتکان کشی اصلا یوق دیسالك
مبالغه اولماز، لکن یاردم نه روشده
وقایده ویرلمك تیوشلی؟ بو طوغروده
کوب یازلغانی یوقدر.

معلومدرکه: روسیه‌نك هر یرندن
بر مرکزگه آقچه توپلاق کچکنه بر
اش دگلدر. بر جهتدن بوکا حکومتنك
رخصتی لازمدر، ایکنچی جهتدن آنی
قبول ایده‌چك، اورنینه صرف ایدوب
ملتکه حساب ویره‌چك کشیلر تعیین
ایتمك لازمدر.

مسلمان فراقسیه‌سینك مسلما-
نلرغه کوب خدمتی اولاچقنده شبهه
یوقدر. هر یرنك حاجتلری فرا-
قسیه آرقلی اوتوب ملت وکیللرینك
قولاغینه ایشوتلمکده‌در و ایشتولورگه

تیوشدر . لکن کوب یردن کلگان کاغدلر ، شکایتلر و تشکرلر مسلمان فراکسیەسینڭ کانسیلاریەسنده اوقلماغان کوینچه قالادر . زیره بولرنڭ بارچەسینی اوقوب طوروغه فراقسیه اعضالرینڭ وقتلری مساعد دگلدر . اوقوسەلرده جیلەسنی برگه جیوب آندن بر نرسه چغارمق کوب وقت آلغانلقدن کونینه بر نیچه قامیسیەلرده و عمومی مجلسده خدمت ایدرگه مجبور اولغان فراکسیه اعضالرینه میسر اولمیدر .

بناءً علیه ملت ایچون لازم اولغان نرسه فراقسیه نڭ کانسیلاریەسنی کیڭایتوب دوام ایتدرمکدر . کانسیلاریەده هر طرفدن کلگان کاغدلرنی تلخیص ایدوب فراقسیه اعضالرینڭ مجلسینه عرض ایتوب طورغوچی لیاقتلی کشیلر اولمق تیوشدر . صوڭره فراکسیه کانسیلاریەسی طرفندن آیلق بر مجموعه چغاریلوب تصدیق ایدلمش یاڭا قانونلر و اهمیتلی لایحەلر ایله اهالینی طانشدروب طورلسه کوب فائدەسی اولەچقدر . بو مجموعه روسچه چغارلسه مسلمانلرنی حکومتکه طانوتوق ایچونده کوب خدمت ایتەچکدر .

بو تقدیرده کانسیلاریەنڭ یللق مجموع راصخولرینی حساب ایدوب شول یللق مصارفنی طوترمق ایچون روسیه نڭ هر جهتندن اعانه جیارغه حکومتدن رسمی رخصت آلمق لازمدر . بونی اشلامکن فراقسیه اعضالرینڭ وظیفەسی اولسه کرك . اوشبو تعطیل وقتلرده بوڭا تشبث ایدلسه کوزگه خلقنڭ بای وقتنده بیرەچك قدر آقچەلرنڭ جیولاچقنده اصلا شبهه یوقدر . مگر جیولغان آقچەلرنڭ قایده صرف ایدلگانلکندن هر یل آنچوت ویرمك لازم اولور . اوشبو طریقه قانونی یوللر ایله جیغاندەغنه روسیه مسلمانلری آقچه ویرەچکلردر . یوبله بر یول چقماغان مدتده آنلرنی آقچه ویرمەدیلر ، دیه اورشارغەده یول یوقدر ظن ایدەمز .

ناشر و محرری: محمدفاتح مرتضین.

اعلان

معلم و معلمه کرك یر اولسه اقتصاد ادارەسینه مراجعت ایتمکنی اوتنەمز .
ایرلی خاتونلی معلم و معلمه وار .

« کریموف ، حسینوف و شرکاسی » نڭ پاراوای مطبعەسی اورنبورغده.
ТИПО-ЛИТ. Т-ВА КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ И КО.